

LIETUVOS PACIENTŲ ORGANIZACIJŲ ATSTOVŲ TARYBA (LPOAT)

Europos pacientų forumo, Tarptautinio pacientų organizacijų aljanso, Nacionalinės NVO koalicijos narė
Įm. kodas 195756130, Gedimino pr.28/2 – 404, LT-01104 Vilnius; tel. (8-5) 2620783, faksas (8-5) 2610639, mob. 8 652 11555;
internetas: www.pacientutaryba.lt; el. paštas: info@pacientutaryba.lt;
Atsiskaitomoji sąskaita LT15 7044 0600 0098 0983, BIC: CBVILT2X, AB SEB bankas

2022-11-04 Nr.22 - 20

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms

Kopijos:

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkei

Siunčiama el. paštu

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 26, 26-1, 26-2, 39 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 34-1 straipsniu įstatymo projekto Nr. XIVP-1298(2)

Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba (toliau – **Taryba**), vienijanti daugiau nei 20 įvairiomis sunkiomis lėtinėmis ligomis sergančiųjų organizacijas, atstovaujanti per 20 tūkst. jų narių ir daugiau nei 1 milijonui įvairiomis sunkiomis lėtinėmis ligomis sergančiųjų interesams, šiuo raštu kreipiasi į Lietuvos Respublikos Seimo frakcijas dėl Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 26, 26-1, 26-2, 39 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 34-1 straipsniu įstatymo projekto Nr. XIVP-1298(2) (toliau – **Projektas**).

Taryba atkreipia dėmesį, jog Projekto 5 straipsnyje yra siūloma papildyti Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymą 34¹ straipsniu, kuriame yra numatytas papildomas pagrindas Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir teritorinėms ligonių kasoms (toliau – **Ligonių kasos**) „*nutraukti sutartį dėl tų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurias teikiant per dvejus metus nuo paskutinio įstatymų ir (arba) kitų teisės aktų pažeidimo padarytas tos (tų) pačios (-ių) įstatymų ir (arba) kitų teisės aktų nuostatos (-ų) pažeidimas*“ (toliau – **Nuostata**).

Šiuo raštu Taryba išreiškia itin gilų susirūpinimą ir atkreipia Frakcijų dėmesį, jog priėmus aukščiau nurodytą Nuostatą, ją vertinant platesniame Projekto kontekste (nesant įstatyme nustatytų aiškių kriterijų, esant kokiems pažeidimams, kokio lygio bausmės gydymo įstaigoms gali būti taikomos), kyla reali grėsmė Lietuvos pacientams prarasti valstybės kompensuojamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas (toliau – **ASPP**) pasirinktose asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – **ASPI**), taip pabloginant sveikatos priežiūros prieinamumą, sukeltiant nereikalingą riziką sveikatos būklių pablogėjimui ar net gyvybei laiku negavus valstybės kompensuojamų ASPP.

Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, jog sutarčių sudarytų tarp ASPĮ ir ligonių kasų dėl ASPP kompensavimo iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų (toliau – **Sutartis**) **tinkamas ir nepertraukiamas vykdymas yra ypač svarbus ne tik ASPP teikiančioms ir jas finansuojamoms institucijoms, bet ir visiems Lietuvos pacientams**, kuriems, sutrikus sveikatai, būtina laiku gauti reikiamas ASPP jų pasirinktose ASPĮ.

Manome, kad suteikimas ligonių kasoms teisių vykdyti šiuo metu teismų vykdomas funkcijas yra nereikalingas ir net pavojingas, nes ligonių kasų pagrindinė funkcija yra užtikrinti Lietuvos gyventojams teikiamų tam tikrų ASPP finansavimą (valstybės kompensuojamų ASPP teikimą ir šių paslaugų prieinamumą), o teismų funkcija - nagrinėti ginčytinus atvejus, įrodinėti kaltę, skirti baudas ar kitas sankcijas.

Svarbu ir tai, kad nuolat vykstant sveikatos sektoriaus reformai, nuolat keičiami teisės aktai, skubos tvarka valstybės institucijos priima begales sprendimų, su kuriais nei pacientai, nei medikai laiku nesupažindinami (dėl socialinio dialogo su socialiniais partneriais stokos ar trūkumų), todėl normalu, kad tokiose situacijose gali rasti klaidų, kurios turi būti nustatomos, aptariamoms ir ateityje išvengiamos. Visi žinome, kad neklysta tas, kas nedirba. Klaidos pasitaiko visiems, dažniausiai nesant blogų ketinimų - dėl skubos, neapsižiūrėjimo, neturėjimo informacijos ar kitų aplinkybių. Klaidų ir neatitikimų neabejotinai pasitaiko ir institucijų, kurios rengia teisės aktus (ką parodo nuolatiniai teisės aktų keitimai, tobulinimai), administruoja E-sveikatos sistemas (dažni sistemų strigimai ir pan.) – tačiau už tai nėra taikomos bausmės ar kitos sankcijos, tiesiog taisymai atliekami darbine tvarka ieškant klaidų priežasčių, jos aptiriamos, iš jų mokomasi, jų stengiamasi išvengti ateityje. Todėl neatitikimai teisės aktams žymiai efektyviau galėtų būti valdomi ne bausmėmis ir sankcijomis, bet juos aptariant su pacientų ir medikų organizacijomis, sveikatos priežiūros įstaigomis, nustatant ir šalinant jų priežastis.

Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad dar 2013 m. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra aiškiai pasisakęs, jog būtina Lietuvos gyventojams užtikrinti valstybės finansuojamų (iš PSDF biudžeto) ASPP prieinamumą¹, bei pabrėžęs, kad vienas iš esminių sveikatos priežiūros kokybės kriterijų **yra ASPP prieinamumas**²: *<...> įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį <...> teisinį reguliavimą, <...> kad, nepaneigiant valstybės priedermės remti privačia nuosavybės teise pagrįstas visuomenei naudingas ūkinės pastangas ir iniciatyvą, sąžiningos sveikatos priežiūros įstaigų konkurencijos, sveikatos priežiūros paslaugų vartotojo (paciento) teisės pasirinkti sveikatos priežiūros įstaigą, būtų užtikrinta aukšta šiomis lėšomis finansuojamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir pakankamas prieinamumas, t. y. tinkamas pasiskirstymas <...>*³. Konstitucinis Teismas taip pat nurodo, kad „Reguliuojant privalomojo sveikatos draudimo santykius įstatymų leidėjas saisto iš Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalies kylantis reikalavimas užtikrinti visiems vienodą kokybišką sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą <...>“.

Priėmus Projektą, įvertinus minėtą Nuostatą platesniame Projekto kontekste, nesant net aiškių kriterijų kokios sankcijos kokiais atvejais turėtų būti taikomos, kyla realus pavojus, kad Ligonių kasoms nutraukus sutartis su ASPĮ, bus pažeistos: (a) tiek minėtos Konstitucinio teismo nutarimų bei kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios ASPP kokybę ir prieinamumą, (b) tiek Lietuvos pacientų teisę į prieinamą, valstybės apmokamą ir garantuojamą sveikatos priežiūrą arti pacientų gyvenamosios vietos, be to, (c) rasis prielaidos ligonių kasų piktnaudžiavimui ir šališkumui

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. gegužės 16 d. nutarimas Nr. 47/2009-131/2010.

² Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 2 str. 8 p.

³ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. gegužės 16 d. nutarimas Nr. 47/2009-131/2010.

„baudžiant“ tik tam tikras ASPĮ ar skirtingai taikant skirtingo lygmens baudas ar sankcijas atskiroms ASPĮ.

Sustabdžius ar nutraukus Sutarčių vykdymą (tiek didelėse nacionaliniu lygiu veikiančiose tretinio lygio ligoninėse ar didmiesčių poliklinikose, tiek nutolusiuose regionuose bei rajonuose veikiančiomis lokaliomis ASPĮ) kiltų didelis neapibrėžtumas ASPP organizavimo bei teikimo srityje, nes ASPĮ negalėtų teikti iš PSDF biudžeto kompensuojamų ASPP: (a) tiek prie ASPĮ prisirašiusiems pacientams, (b) tiek prieš savaites ar net mėnesius užsiregistravusiems pacientams tam tikroms ASPP, tiek iš kitų ASPĮ į aukštesnės kompetencijos centrus nukreiptiems pacientams (tiek ASPP ūmių ir pavojingų sveikatos būklių klasterių, greitosios medicinos pagalbos, kitais atvejais, kai bet koks toks pakeitimas galėtų baigtis pacientų būklės pablogėjimu ar net mirtimis).

Įvertinusi šiame rašte pateiktus argumentus, Taryba nepritaria šiam Projektui, nes jį priėmus, kiltų nepagrįstas pavojus apriboti pacientų teisę pasirinkti ASPĮ, joje gaunant valstybės garantuojamas, iš PSDF biudžeto apmokamas, ASPP Lietuvoje. Atsižvelgiant į tai, jog Lietuva šiuo metu užima itin žemą vietą lyginant su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis dėl sergamumo bei mirtingumo rodiklių, įgyvendinus Projektą, tikėtina, dar labiau išaugs gyventojų sergamumas bei mirtingumas, kas dar labiau padidins atskirtį su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis.

Tikimės, jog neliksime abejingi aukščiau išreikštam mūsų susirūpinimui ir šis Projektas nebus priimtas.

Pagarbiai

Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos
Pirmininkė

+370 652 11555

aida Augustinienė